

Rowiltnemnda i region 6

c/o Statsforvalteren i Trøndelag

Postboks 2600

7734 Steinkjer

sftlpost@statsforvalteren.no

Gjemnes og Tingvoll Bonde og Småbrukerlag. (GTBS)

saksnummer 2022/11128

**Høringsvar til revidert forvaltningsplan av rovvilt i region ,6 MidtNorge
Høringsfrist 10.september.**

GTBS krev at Tingvoll kommune tas ut av forvaltningsområdet for gaupe i region 6, Møre og Romsdal. Den nye grensen for forvaltningssonen flyttes fra Sunndalsfjorden til Halsafjorden, følger denne inn til Ålvundfjorden og over Ålvundeidet til Sunndalsfjorden.

I Tingvoll har det over tid vært svært høye tap på utmarksbeite og på inngjerdet hjemmebeite. Tapene på hjemmebeite kommer i tillegg til registrerte tap på utmarksbeite, og de reelle tapene til rovvilt er derfor større enn hva som framkommer i statistikk fra Organisert beitebruk. I statistikken fra Organisert Beitebruk, Nibio, ser en at enkelte år har topper med store tap. Disse samsvarer med observasjoner av gaupe i beiteområdet for Ytre Tingvoll Beitelag. Fra 2015 til 2023 har tapene av lam vært høye, tap av lam på utmarksbeite de tre siste år har vært over 20 %. I beitesesongen 2022 var tapene hos besetninger i midtre del av Tingvoll kommune fra 24 % til over 40%. I 2023 er det dokumentert og observert tap i alle deler av kommunen, og tilsyn avslører tap nært 50% hos flere.

Nasjonale føringer har som mål å bevare levedyktige bestander av ulv, jerv, bjørn og gaupe i Norge, samtidig er det et mål å opprettholde et aktivt landbruk for å utnytte beiteressurser for rein og sau i utmark. Tingvoll har i flere år hatt høye tap til gaupe. Tilsyn i inneværende beitesesong viser tap på 30 – 50 % av lam i alle deler av kommunen. Flere sauebønder har varslet at drifta vurderes lagt ned, to har allerede tatt beslutningen om å avslutte drifta grunnet rovdysituasjonen. I noen regioner er ikke bestandsmålet for gaupe nådd, disse ligger langt unna Tingvoll. Disse vil ikke påvirkes om Tingvoll kommune tas ut av forvaltningsområdet for gaupe i region 6. Pr i dag er Tingvoll ynglestasjon for gaupe og alibi for å ta ut flere gauper i andre deler av rovdyrregion 6.

Rovviltnemda jobber for at de regionale bestandsmålene oppnås og at tapene i beitenæringene går ned. I Tingvoll har tapene ikke gått ned siste 8 år, med over 220 dyr borte på beite i 2022. Lammetapene i deler av kommunen ligger fra 25-35 % av lam på utmarksbeite, årets tilsyn forteller om høyere tap. Den forvaltningen vi har hatt under forvaltningsplanen 2018-2022 har ikke ført til senket konfliktnivå og økt forutsigbarhet for beitebrukere. Det er derfor behov for å endre rovviltplanen når det gjelder Tingvoll kommune, der Tingvoll får kvotefri jakt på gaupe.

Tingvoll kommune er 337 km² i utstrekning og er en smal halvøy. I areal er kommunen på størrelse med det som regnes som minimumsareal for en ynglende gaupe dersom byttetilgangen er god. Tingvoll kommune har i en årrekke hatt 2 eller flere dokumenterte ynglinger. Det har under kvotejakten på Nordmøre blitt felt færre gauper enn tilvekst. Gjennomsnittlig antall ynglende gauper i region 6 siste år er 15 ynglinger, mens bestandsmålet er 12. Selv om Tingvoll kommune tas ut av forvaltningsområdet for gaupe i region 6 vil bestandsmålet bli oppnådd.

Tingvoll kommune har gjennom forskningsprosjekt på gaupe, der identifisering basert på flekkmønstret til den enkelte gaupe, dokumentert svært høy tetthet av gaupe. Dette gjelder både for gaupefamilier og enkeltindivider. Det er et mål at gaupe- og jerv-bestander skal være jevnt fordelt innen forvaltningsområdet, det er ikke tilfelle for gaupe. Pr i dag har Tingvoll en langt større bestand av gauper pr areal enn resten av regionen, og har en større belastning enn resten av regionen. Det er derfor bestandsmessig grunnlag for kvotefri jakt i Tingvoll.

Ved tildeling av kvoter skal en ta hensyn til blant annet skadesituasjonen og utviklingen av bestanden. Den kvoteforvaltningen en har i region 6 har ikke fungert for Tingvoll sin del, og situasjonen tilsier kvotefri jakt i tråd med rovviltforskriftens retningslinjer. En tildeling av øremerkete kvoter vil i liten grad løse situasjonen på grunn av den tette bestanden siden dette er for sent i forhold til utviklingen av skadesituasjonen. Ut fra dokumenterte tap i årets beitesesong er det minst 2-3 gauper som tar sau og lam, dette ut fra avstand mellom tapene og sammenfallende tidspunkt.

Det er stor variasjon i tap til rovvilt mellom ulike områder og år. Tingvoll kommune har hatt vedvarende høye tap i mange år. Det har vært noen forskjeller på tap i ulike besetninger enkelte år, men over tid har alle besetninger vært rammet. I inneværende beitesesong er det dokumentert tap på både innmarksbeite og utmarksbeite i hele kommunen. Skal kvotejakt være tiltak for å kunne fortsette med utmarksbeite i Tingvoll krev det kvoter som i praksis tilsier kvotefri jakt.

Fra Statsforvalter er det opplyst at en ikke gir tilskudd til innmarksbeite/hjemmebeite siden gaupe vil oppsøke sauene der sauene er. Flere av dokumenterte tap av sau og lam har skjedd i inngjerdet beite nært bebodde hus, og gjør at dyreeierne i praksis står hjelpsløse når det gjelder å forhindre tap. Det er gitt tilskudd til ekstra tilsyn kombinert med seint beiteslipp og planer om tidlig nedsanking. Fra Statsforvalter er det gitt klar beskjed om at sent beiteslipp eller tidlig nedsanking ikke vil utløse kompensasjoner da gaupa følger sauene. Det er i inneværende beitesesong blitt ført tettere tilsyn enn noen gang, uten at dette har gitt lavere tapstall. Husdyreierne har samarbeidet med Statsforvalter for å redusere tap, men verktøyskrinet er nå tomt uten at en har fått redusert tapene. Det er gitt tre omganger med fellingsløyver i beitesesongen 2023, uten uttelling. Gaupe er meget vanskelig å jakt på i sommerhalvåret, og med begrensinger av jakt og jaktmåte er en overlatt til tilfeldighetene.

Ved erstatningsberegning av rovdyrskader blir det for Tingvoll tatt utgangspunkt i en

normaltapsprosent i underkant av 10 %. Årsaken til den unormale høye normaltapsprosenten er at det ikke er tatt hensyn til at en alltid har hatt kongeørn i kommunen. Normaltapet for Tingvoll er derfor tap av sau og lam inklusivt tap til fredet rovvilt. For beitebrukerne i Tingvoll er det pr i dag snakk om at vi har to etablerte rovvilt, gaupe og kongeørn, samt at det er dokumentert at det jevnlig er jerv i kommunen. Det gjør at totalbelastningen av rovvilt i kommunen tilsier at Tingvoll kommune tas ut av forvaltningsområdet for gaupe i region 6.

Ved siden av de økonomiske belastningene rovdyrtapene påfører dyreeierne, er de store tapene med mange funn av døde dyr over tid en stor psykisk belastning. Dette sannsynliggjør at flere og flere beitebrukere vil legge ned driften i løpet få år. En har siste årene hatt en økende forekomst av jurplager/skader på jur hos mor-søyer som har mistet sine lam. Dette spiller inn økonomisk og dyrevelferdsmessig, og på sikt fører dette til en forsterket forringelse av de ulike besetningene. Slike skader/sykdommer fremprovosert av rovvilt får en ikke kompensasjon for.

Dagens situasjon er av en slik art at det ikke lengre er spørsmål om hvordan en skal kunne fortsette med utmarksbeite, men om det er ønsket at en skal drive utmarksbeite i fremtiden. Uten en kraftig endring av forvaltningen der en innfører kvotefri jakt i kommunen, er i praksis beitebruk avsluttet i Tingvoll kommune.

For Gjemnes og Tingvoll bonde- og småbrukarlag

Olav Bjørn Nilssen
Leder

Nils Fløystad
sekretær